

Този проект се финансира по
Програма Фар “Развитие на гражданско общество” 2001 на

ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

*ПРОЕКТ: “Развитие на местните общности
в Източните Родопи”*

СТРАТЕГИЯ

ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА УЯЗВИМОСТТА НА СПЕЦИФИЧНИ ГРУПИ ОТ ОБЩНОСТТА В ОБЩИНА СТАМБОЛОВО

Този документ е изготвен с финансовата подкрепа на Европейския Съюз.
Цялата отговорност за Съдържанието му е на Регионална агенция за
социално-икономическо развитие /РАСИР/ - Хасково и Фондация “Център
на неправителствените организации” – Кърджали. При никакви
обстоятелства не трябва да бъде приемано за позиция на Европейския Съюз.

NGO
Center

Програма ФАР “Развитие на гражданско общество” 2001 на Европейския съюз

Договаряща организация: Централно звено за финансиране и договаряне при Министерство на финансите.

Изпълнителско звено: Консорциум, съставен от: Фондация Общество и информация, Български Хелзинкски комитет и Съюз на българските фондации и сдружения.

Програма ФАР “Развитие на гражданско общество” 2001 цели да насърчи на местно и национално равнище социалната интеграция на уязвимите групи в България. За постигане на тази цел Програмата подкрепя проекти, които ще имат за резултат мобилизация на гражданското участие, укрепване капацитета на НПО да лобират за интересите на социално уязвимите граждани и прякото им включване в социалните процеси, изграждане на партньорства на местно ниво, прилагане и мултиплициране на успешни практики и опит.

Програмата е създадена, за да изгради местния социален капитал чрез мобилизиране на гражданите, укрепване капацитета на НПО, лобиране за интересите на и пряко включване на социално-слабите хора в социалните процеси. Програмата се финансира в рамките на Националната Програма ФАР от Европейския Съюз.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение	Стр. 4
1.1. Представяне на проект “Развитие на местните общности в Източните Родопи”	Стр. 4
1.2. Процес на изготвяне на Стратегията	Стр. 5
2. Профил на Община Стамболово	Стр. 6
2.1. Демографска информация	Стр. 6
2.2. Социално благосъстояние	Стр. 6
2.2.1. Здравеопазване	
2.2.2. Групи в неравностойно социално положение	
2.2.3. Образование	
2.2.4. Изкуство и култура	
2.3. Местно самоуправление	Стр. 8
2.4. Местна икономика	Стр. 8
2.5. Инфраструктура	Стр. 9
2.5.1. Електроснабдяване	
2.5.2. Сграден фонд	
2.5.3. Водоснабдяване и канализация	
2.5.4. Телекомуникации и транспорт	
2.6. Околна среда	Стр. 10
2.6.1. Степен на замърсяване на въздуха и почвите	
2.6.2. Природни компоненти	
2.6.3. Третиране на отпадъци	
3. Анализ на социалната уязвимост	Стр. 11
3.1. Концепции за социална уязвимост	Стр. 11
3.2. Фактори на социална уязвимост	Стр. 12
3.2.1. Универсалните фактори на социална уязвимост	
3.2.2. Фактори на социална уязвимост в общността	
4. Основни проблеми на уязвимите групи	Стр. 12
4.1. Приоритетни уязвими групи в общността	Стр. 12
4.1.1. Деца и младежи	
4.1.2. Самотни стари хора	
4.1.3. Селскостопански производители	

4.2. Мерки за преодоляване на уязвимостта	Стр. 15
4.2.1. Деца и младежи	
4.2.2. Самотни стари хора	
4.2.3. Селскостопански производители	
5. Цели и задачи на стратегията	Стр. 16
6. Програмна част	Стр. 17
6.1. Предоставяне на социални услуги за деца и младежи	Стр. 17
6.2. Предоставяне на социални услуги за самотни стари хора	Стр. 19
6.3. Насърчаване на селскостопанските производители	Стр. 20
7. Източници на финансиране за реализиране на стратегията	Стр. 22
8. Мониторинг и оценка	Стр. 30
9. Процедура за актуализация на стратегията	Стр. 31

1. Въведение

1.1 Представяне на проект “Развитие на местните общности в Източните Родопи”

Проект “Развитие на местните общности в Източните Родопи” стартира през декември 2003 г. и се осъществява от Регионална агенция за социално-икономическо развитие /РАСИР/ – Хасково и Фондация “Център на неправителствените организации /ЦНПО/ – Кърджали” на територията на общини Стамболово, Черноочене, Кирково, Баните и Джебел. Проектът се финансира по програма ФАР “Развитие на гражданско общество” 2001 на Европейския съюз.

Със стартирането на проекта се създаде възможност за участие на местната общност в процеса на оценка на потребностите на уязвимите групи в общините Стамболово, Джебел, Черноочене, Кирково и Баните. Сформираха се местни инициативни групи /МИГ/. Първоначално проектът бе представен и съгласуван с местните власти – кметове, представители на общинска администрация. Във всяка една от петте общини се определи по един местен сътрудник, като изборът се съгласува с кмета на съответната община. Проведоха се работни срещи с общността - по една във всяка община и бяха сформирани местни инициативни групи /МИГ/. Тези пет местни инициативни групи включват представители на местните власти, общински съветници, НПО, институции, активни граждани и публични личности с обществен авторитет, принадлежащи към различни етнокултурни общности. Членовете на местните инициативни групи имат ясно определени функции и задачи: да популяризират проекта сред общността, да подпомагат процеса на реализация на проектните дейности, да наберат необходимите данни за изготвяне на профили на общините и да извършат оценка на потребностите на уязвимите групи. За целта местните инициативни групи се включиха в обучения за усвояване на знания и умения за осъществяване на проектните дейности. При пряката работа с общността се изведоха и формулирани конкретните проблеми на уязвимите групи. Това подпомогна процеса на разработване на Стратегии за преодоляване на уязвимостта на специфичните групи и мобилизира социалната активност на населението.

Процесът на планиране на обществени дейности, предполага широко обществено участие. Това от своя страна изисква информиране и привличане на гражданите за участие в реализирането на проекта. Проведе се информационна кампания, която се организира от местните инициативни групи и екипа на проекта.

В рамките на проекта се отдели специално внимание на развитието на местен капацитет за разработване и прилагане на обществена политика насочена към уязвими групи. Проведоха се три обучения на местните инициативни групи по предварително определени теми, както следва:

1. *“Привличане на обществеността и работа с нея – мобилизиране на местните общности. Работа с медиите. Изработване профил на уязвимите групи в общината и планиране на обществено участие”.*

2. *“Технология за провеждането на “обществен форум” за мобилизиране на местните общности, с цел формиране механизми за противодействие на уязвимостта на специфични групи в общността - стратегически приоритети”.*

3. *“Визия за развитие на социален капитал. Разработване на Стратегия за противодействие на фактори, причиняващи уязвимост. Планиране на проекти.”*

Участниците в обученията се запознаха с методологията и подхода в процеса на планиране на обществени дейности. Изведоха се основните принципи, методи и техники за привличане и мобилизиране на местната общност. Разработиха се планове за реализиране на проектните дейности за всяка една от петте общини. Проведе се обучение на местните инициативни групи за начина и реда на провеждане на Форум на общността. В този форум участват представители на местните и регионални власти, държавните институции, уязвимите

групи и представители на местната общност. Обучението включи техники за фасилитиране на сесии на малки групи и организация за провеждане на Обществен форум. Разпределиха се задачите и отговорностите между членовете на местните инициативни групи.

Участниците се запознаха с начините и механизмите за изготвяне на общностна визия и с методологията на разработване на проекти насочени към уязвими групи. Представиха се изискванията и процедурите за кандидатстване по международни програми.

1.2 Процес на изготвяне на Стратегията

Като цяло проект “Развитие на местните общности в Източните Родопи” е насочен към създаване на устойчиви модели за преодоляване на уязвимостта на специфични групи в общини Джебел, Стамболово, Черноочене, Баните, Кирково и Джебел. Една от основните дейности в рамките на проекта е оценката на потребностите на уязвими групи с участието на общността. Тази дейност включва: изготвяне на профили на общността, провеждане на мини – форуми, обществени форуми и анализ на проблемите на уязвимите групи.

Основна цел е идентификацията на уязвимите групи по общини и мерките за преодоляване на проблемите им.

Процесът на изготвяне на профил на общността включи събирането и обобщаването на данни за социално – икономическите характеристики по общини. Този профил представлява снимка на средата. Изготви се анализ и оценка на потребностите на уязвимите групи.

Проведоха се мини-форуми – по два за всяка община, като единият засегна проблемите на децата в риск, а другият проблемите на останалите уязвими социални групи в общността. Във форумите взеха участие представители на местните власти, НПО, институциите, бизнеса и обществеността. По време на мини-форумите се дефинираха основните уязвими групи. Изведоха се приоритетните проблеми, причините за възникването им и възможните решения.

Като последващо действие във всяка една от петте общини се проведе Обществен форум. Основната цел на Обществения форум е да се постигне съгласие между представителите на различните социални групи и институциите за дефиниране на приоритетните уязвими групи. По време на форума се формира визия за развитието на социалния капитал на общините и се обсъдиха възможните решения на очерталите се проблеми. Сформираха се работни групи.

Проведоха се практически обучения на работните групи. По време на обученията се разработиха идейни проекти. Тези проекти са основа за изработването на Стратегиите за преодоляване на уязвимостта. Членовете на работните групи се запознаха също и с начините за изграждане на партньорски коалиции, мрежи и обществено-частни партньорства. Разясниха се техниките за разработване, управление, мониторинг и оценка на проекти, финансирани по европейски и международни програми.

Като краен резултат се изготвиха Стратегии за преодоляване на уязвимостта на специфични групи от общността, които ще оптимизират разпределението на фондовете между уязвимите групи.

2. Профил на Община Стамболово

Община Стамболово е с площ от 229,1 кв. км. и се намира в североизточната част на Източните Родопи. Тя е една от единадесетте общини в Област Хасково. Населението на общината по постоянен адрес е 13 452 души.

Около 2,6% от населението е с висше образование. Общината се състои от 26 населени места. Релефът на Община Стамболово е разнообразен - редуват се полупланински масиви с равнини, заети от плодородна земя и пасища. Делът на обработваемата земя представлява 67,2% от общата територия на общината.

2.1. Демографска информация

Приблизителната възрастова структура на населението е:

възрастова група	процент
0 - 5 години	4,84%
6 - 12 години	7,54%
12 - 18 години	7,17%
18 - 29 години	14,44%
30 - 45 години	19,64%
46 - 59 години	16,79%
60 - 75 години	21,30%
над 76 години	8,28%

Раждаемостта в общината е около 9,30 ‰ и е по-висока от средната за региона. Очакваната продължителност на живота е около 70,87 години. Средната смъртност в общината е около 19 ‰ и е най-високата за региона.

Приблизителен етнически състав на населението:

етническа група	процент
Българска	30,40%
Турска	67,00%
Други	2,60%

Налице е тенденция за увеличаване на миграцията към градовете и емиграцията в чужбина. Този процес се обуславя от сезонния характер на заетост на населението и високия ръст на скритата безработица.

2.2. Социално благосъстояние

2.2.1. Здравеопазване

Броят на индивидуалните практики за първична извънболнична помощ в общината са 6. Утвърдени са и 5 практики за стоматологична помощ. Личните лекари насочват пациентите си за оказване на специализирана медицинска помощ в областния център. Няма местна болница. Хоспитализирането става в МБАЛ-Хасково, където общината е акционер. Най-често срещаните заболявания в общността са: диабет, бъбречна недостатъчност, остеопороза, сърдечно-съдови заболявания и др.

В село Долно Ботево е изграден Център за спешна и неотложна помощ, финансиран от Фонд за регионални инициативи /ФРИ/. Центърът функционира денонощно. В него местните жители могат да получат първична здравна помощ. Пациентите се обслужват от персонал в състав: един лекар, двама фелдшери, една медицинска сестра и една акушерка.

Медицинска рехабилитация и специализирана лекарска помощ за инвалиди и хора, страдащи от хронични заболявания не се предлага.

Няма данни за регистрирани лица, страдащи от зависимости, но от наблюденията се установява, че процентът на употребяващите алкохол и цигари младежи се увеличава.

2.2.2. Групи в неравностойно социално положение

В следствие на недостатъчното предлагане на социални услуги и ниското равнище на доходите се обособяват следните уязвими групи:

- безработни лица;
- селскостопански производители;
- деца и младежи;
- самотни стари хора;
- хора с увреждания;
- семейства в неравностойно социално положение.

По данни към края на 2003 г. лицата с увреждания, освидетелствани от ТЕЛК и РЕЛК са 127 души. Значителен е и броят на пенсионерите, както и на самотните стари хора.

2.2.3. Образование

Училищата на територията на общината са общо шест - 1 средно образователно училище /СОУ/ и 5 общообразователни училища /ОУ/. Сградният фонд на учебните заведения е в добро състояние. Ежегодно се правят текущи ремонти, а в някои от тях /с.Силен, с. Стамболово, с. Пчелари/ са извършени и основни ремонти. Средно за общината се падат по 9 ученика на един учител. Не се предлагат извънкласни форми на обучение.

През последните десет години поради намалението на броя на децата в общината са закрити училищата в следните населени места: ОУ - с.Светослав, НУ - с. Долно Черковище, ОУ - с. Лясковец, ОУ - с. Тънково, НУ – с. Рабово, НУ – с.Долно поле, НУ – с.Зимовина, НУ – с. Царева поляна, НУ – с.Пътниково и НУ – с. Малък извор.

Наблюдава се тенденция към намаление на средният брой на учениците.От друга страна расте процента на завършилите гимназия младежи, които продължават образованието си във висши учебни заведения.

Програми за професионална квалификация и преквалификация в общината се предлагат само от Дирекция “Бюро по труда”.

2.2.4. Изкуство и култура

На територията на общината няма културни институции като театри, оркестри, инструментални състави и галерии. Има сформирани самодейни състави към читалищата. В село Жълти бряг функционира етнографски музей.

Традиция е провеждането на Национална среща на инструменталните групи за българска народна музика. За трета поредна година със съдействието на Община Стамболово в местността «Токмакли» се организира Пленер по живопис и графика с участие на

представители от балканските страни. Ежегодно се провежда и Преглед на художествената самодейност.

В общината се отбелязват християнските и мюсюлманските религиозни празници: Коледа, Сирни Заговезни, Цветница, Великден и Курбан байрам, Рамазан Байрам, Хъдърлез и др.

Тези събития са продължение на дългогодишните традиции и обичаи, които са духовното и културно наследство на представителите на основните етноси, населяващи територията на общината.

2.3. Местно самоуправление

Съставът на Общински съвет – Стамболово е от 13 общински съветници. Местните власти периодично провеждат срещи, свързани с развитието на населените места. На тези срещи жителите поставят проблеми и от личен характер. Предложенията на гражданите се вземат в предвид при изготвянето на плановете за благоустрояване на населените места. Във всяко населено място в общината има изградени групи, които се включват при решаване на местните проблеми. Ежедневно кметът на общината приема и изслушва граждани от региона.

Различните етнически и религиозни групи са равнопоставени в управленските структури. Местните лидери в своите действия се ръководят от принципите на откритост, професионализъм и способност да решават проблеми от различно естество според възможностите и пълномощията си. Ръководството на общината търси и намира бързи решения и отговори на въпроси от страна на представителите на различните уязвими групи.

В общината няма местен периодичен печат. Чрез три регионални издания местната управа информира населението за решенията на Общинския съвет, заповедите на кмета на общината, както и за важни събития от обществено-политическия живот.

Общинският бюджет за 2004 година е 1 685 531 лв., от които 335 714 лв. са собствени приходи.

2.4. Местна икономика

Селското стопанство е традиционен отрасъл в общината. Основен поминък е тютюнопроизводството. Застъпено е лозарството, зеленчукопроизводството и животновъдството. Като най-важна второстепенна селскостопанска дейност е отглеждането на лозя. Общата площ на лозовите масиви е 8 400 декара, концентрирани основно в землищата на селата Стамболово, Царева поляна, Гънково и Малък извор.

Промишлеността е представена от няколко малки производствени единици. Това са: избата за отлежаване и бутилиране на вино, находяща се в с.Стамболово; мандри в селата: Голям Извор, Долно Черковище и Стамболово; колбасарски цех в с.Кралево и консервен цех в с. Царева поляна. В процес на изграждане е фабрика за съхранение, ферментация и манипулация на тютюн в с. Гледка, където ще бъде ангажирана местна работна ръка от около 350 човека. В Стамболово се строи и втора винарска изба. По поречието на река Арда се изграждат туристически комплекси, където също ще бъдат ангажирани хора от местното население.

Усилията на общинското ръководство са насочени към намаляване на безработицата, разкриване на нови работни места и привличане на инвеститори. Безработицата в общината има сезонен характер и представлява 22,10 % от икономически активното население.

Имайки предвид селскостопанския характер на района, се отчита нуждата от квалифицирани кадри и специалисти в тази област. Наличната учебна база на СОУ с.Стамболово осигурява добри условия за разкриване на паралелка “Технология на тютюна, тютюневите изделия и винарството”.

В момента в СОУ – с. Стамболово се подготвят ученици по специалност “Кулинар - сервитьор”. По местна инициатива са направени постъпки пред МОН и е разкрита паралелка “Технологичен туризъм” за учебната 2004/20005 година.

Доходите на населението в общината се формират предимно от селскостопанска дейност, отглеждане на тютюн, зеленчуци, лозарство и животновъдство. Наблюденията показват, че общината не прави изключения по отношение на спада на доходите и жизненото равнище на населението. Земеделските производители са затруднени при реализацията и износа на произведената продукция. Същите проблеми имат млекопреработвателите и месопреработвателите от района.

В общинския център има клон на СИБанк-Хасково. Кредити за развитие на нови бизнес идеи на местно ниво не съществуват.

2.5. Инфраструктура

2.5.1. Електроснабдяване

Електроснабдяването в общината се осъществява от Националната електрическа компания. Рядко се получават сринове в електрозахранването. Няма съществена разлика в цената на течните горива в сравнение с действащите пазарни цени в страната.

Жилищните и административните сгради се отопляват основно с твърди горива, газ и електрически ток.

2.5.2. Сграден фонд

Общинският сграден фонд е достатъчен за задоволяване потребностите от жилища в общинския център. Малък е броят на лицата и семействата, които живеят под наем. Само 28 семейства са наематели, от които 12 са настанени в общински жилища. Предлагането на недвижими имоти надвишава търсенето. Повечето семейства притежават собствени жилища.

Общото състояние и качеството на местния жилищен фонд е добро. Обществените сгради са в добро експлоатационно състояние. При необходимост се извършват частични или основни ремонти.

2.5.3. Водоснабдяване и канализация

Проблемът със снабдяването на населението с питейна вода е изцяло решен чрез новоизградения водопровод от река Арда. По долината на реката са разположени 12 броя шахтови кладенци, от които 2 броя са в експлоатация с общ дебит 105 л./сек. При нужда от водоподаване, особено през летния период може да се включат постепенно и останалите кладенци.

Качеството на питейната вода се следи от ХЕИ и Регионалната инспекция по околната среда и водите. Извършва се и анализ на състава. До този момент няма регистрирани случаи на замърсяване на питейната вода. В някои от населените места липсва канализационна мрежа, а в други е частично изградена.

2.5.4. Телекомуникации и транспорт

Във всички селища на общината има изградена телефонна мрежа. В ход е модернизиране на съществуващите телефонни линии, обслужващи най-отдалечените от общинския център населени места. Има пълно покритие на двата национални GSM оператора. Достъп до Интернет има в общинска администрация и в СОУ “Св. Климент Охридски”.

Функционира и частен Интернет клуб. В половината от населените места в общината има Пощенски станции.

Общинската пътна мрежа е с дължина 135 километра и се състои основно от третокласни и четвъртокласни пътища. Транспортното обслужване на населението се осъществява предимно от частни превозвачи. Има специализиран превоз за ученици до учебните заведения, както и специализиран превоз за пътуващите учители и служители от общинска администрация.

Местните жители се придвижват основно с автобуси. Направена е и актуализация на общинската транспортна схема с оглед осъществяване на директни връзки с големите градове като София, Пловдив, Варна и Стара Загора. Има и транспортни връзки с общините: Хасково, Маджарово, Харманли, Свиленград, Кърджали и Крумовград. В същото време се увеличава броят на преминаващите автобуси. В общината няма друг вид значим превоз.

2.6. Околна среда

2.6.1. Степен на замърсяване на въздуха и почвите

Състоянието на въздуха се следи от Регионалната инспекция по околна среда и водите /РИОСВ/. Замърсяване на въздуха се наблюдава единствено в близост до шосетата от републиканската пътна мрежа. Нискокачествените горива използвани за отопление са замърсител с локално значение. Голямо предимство на общината е, че големи замърсители на околната среда не съществуват.

Не се наблюдава замърсяване на почвите с цинк, мед, олово, кадмий, поради ниския интензитет на автомобилния поток и слабо развития индустриален сектор.

2.6.2. Природни компоненти

Община Стамболово е облагодетелстван от природата район. В бр. 65 на Държавен вестник от 1994 г. е обнародван списък на археологическите паметници на културата на територията на Община Стамболово. Общият брой на тези паметници е 57, от които 7 са с национално значение. През месец юни 2004 г. е приет правилник за опазване и стопанисване на недвижимите паметници на културата.

По долината на река Арда, край с. Долно Черковище се намират скални масиви с изсечени трапецовидни ниши по тях, оформящи тракийски култово-погребален комплекс. Тук се намират останки от крепости от римско и византийско време с минаващ покрай тях калдъръмен римски път.

В историческия резерват "Чала" край с. Кралево са открити останки от тракийско светилище от 3-ти век. По западните склонове на рида "Чала" има живописни скали, труднодостъпни не само заради стръмния склон, но и поради гъстата растителност. От древността в района на общината са известни извори на минерална вода.

За паметник на културата е обявен скалният масив в местността "Кован кая" при с. Долно Черковище, в който са изсечени тракийски култови ниши и гробница. Специални грижи за този паметник и за други исторически забележителности не се полагат.

2.6.3. Третиране на отпадъци

Община Стамболово работи по проект за поетапно закриване и почистване на нерегламентирани сметища, използвани до този момент на територията ѝ. Функционира организирана система за сметосъбиране и сметоизвозване до регламентирано сметище в гр. Харманли.

За сметосъбирането в общината се използват 259 контейнера тип “Бобър” с обем от 1 куб.м. и 84 кошчета за битови отпадъци тип “Люлка”. Към настоящия момент две са фирмите, които се занимават със събирането и извозването на битовите отпадъци.

Приети са общински планове за управление на твърдите битови отпадъци и план за действие за защита на околната среда. В общността няма остри екологични проблеми. Местните власти са чувствителни на тема опазване на околната среда.

3. Анализ на социалната уязвимост

3.1. Концепции за социална уязвимост

Уязвимостта е комплексно и многоаспектно социално-икономическо явление. Концепцията за уязвимост включва липсата на условия и предпоставки за водене на достоен и пълноценен живот, ограничаване на личния избор, както и невъзможността за пълноценно участие в обществения живот. Уязвимостта се характеризират и с:

- Липсата на достатъчно възможности за задоволяване на основни жизнени потребности;
- Липсата на достъп до основни социални услуги, образование и здравеопазване;
- Липсата на възможности за намиране на достойна работа;
- Липсата на достъп до производствени ресурси (например, земя, капитал и кредити);
- Липсата на социална защита.

Разбирането за социална уязвимост включва материалните лишения, ограничаването на участието в социалния живот и ползването на социални права. Социалната уязвимост настъпва тогава, когато по ред причини отделни лица и групи не успяват да получат достъп или да се възползват от възможностите, които предлагат обществото и икономиката.

Настоящата Стратегия е обхваща три аспекта на социалната уязвимост:

1. Липса на достъп до социални услуги;
2. Ниски доходи и висок ръст на безработица;
3. Социална изолация.

Ефективната социална политика е система от адекватни механизми за дефиниране, мониторинг и оценка на уязвимостта на специфични групи от общността. Постигането на оптимално разпределение на социалните разходи се състои в изграждане на различни защитни мрежи за хората, нуждаещи се от социална защита. Така очертаната рамка на социалната политика ще допринесе за осигуряване на по-добри възможности за включване на хората от уязвимите групи в икономическия и в социалния живот. По този начин ще се подобри и качеството им на живот, както и разширяване на възможностите им за лична реализация. Това може да бъде постигнато чрез **повишаване пригодността за заетост на работната сила, улесняване достъпа до социални услуги и провеждане на ефективна социална защита**. В този смисъл е необходимо съгласуване на икономическата, финансовата и социалната политики. Социалната уязвимост се определя от множество социално-икономически фактори и поради това изисква прилагане на политики, основани на комплексен междуинституционален подход.

3.2. Фактори на социална уязвимост

3.2.1 Универсалните фактори на социална уязвимост

- Ниско равнище на доходи на населението;
- Неравномерно икономическо и инфраструктурно развитие по региони;
- Затруднен достъп до производствени ресурси (земя, активи, капитал, кредити);
- Висок ръст на безработица;
- Неграмотност и ниска степен на образование и квалификация;
- Липса на нормални жилищни и хигиенни условия на живот и работа;
- Ниска степен на здравна профилактика;
- Диспропорционална демографска структура;
- Принадлежност към маргинализирани /малцинствени/ групи, формирани на етнически признак;
- Ограничен достъп до основни социални услуги;
- Ограничен достъп до съвременни средства за обмен на информация.

3.2.2 Фактори на социална уязвимост в общността

- Сезонна безработица;
- Миграция и емиграция на младото население;
- Отдалеченост на населените места от общинския център;
- Липса на извънкласни форми за обучение на деца и младежи;
- Езикова бариера;
- Голям брой пътуващи ученици;
- Не се предлагат социални услуги за самотни възрастни хора и хора с увреждания;
- Програма “Личен асистент” не може да се приложи за всички рискови случаи;
- Липсват браншови организации на селскостопанските производители;
- Ниски изкупни цени на селскостопанската продукция;
- Селскостопанските производители нямат достатъчно информация за кредити, субсидии и програми в областта на земеделието;

4. Основни проблеми на уязвимите групи

4.1. Приоритетни уязвими групи в общността

Дефинирането на уязвимостта е важна предпоставка при разработване на активни мерки за ограничаване процеса на маргинализация на различни социални групи. Идентификацията на рисковите групи се основава на: демографския, социално-икономическия, професионалния и образователния статус на населението; етническата принадлежност; местоживеенето и големината на населеното място. В процеса на разработване на Стратегията общността определи като **приоритетни** следните три групи:

- Деца и младежи;
- Самотни възрастни хора;
- Селскостопански производители.

4.1.1. Деца и младежи

Основните причини за обособяването на тази уязвима група са:

- липса на социални услуги за деца и младежи;
- липса на извънкласни форми за осмисляне на свободното време;
- недостатъчно оборудвана спортна база;
- голям брой деца в неравностойно социално положение;

За най-малките жители на общината не се предлагат алтернативни социални услуги, които да способстват за тяхното пълноценно израстване и развитие.

Броят на училищата в общината е 6, като те обслужват ученици от 26 населени места. Поради малкия брой деца не съществува възможност да има училище във всяко едно населено място в общината. Пътуващите ученици са изцяло зависими от транспорта, субсидиран от общината. Поради намаляване броя на децата в последните години са сформирани и смесени класове в някои от училищата в по-отдалечените населени места. Това допълнително усложнява организацията на учебния процес.

Една част от децата са от социално слаби семейства. В последните години броят им нараства. Причините за възникването на тази група са финансови и социални. Липсата на финансови средства довежда до невъзможност семействата им да закупват учебни пособия и материали, необходими им за нормално протичане на учебния процес. Към социалните причини спадат липсата на заинтересованост у родителите и самите ученици да посещават училище. В голямата си част това са деца, които са от семейства, сменящи често местоживеенето си при търсене на работа или препитание. Една част от тези деца се включват по-късно отново в образователната система, но в последствие отпадат, поради същите причини. Не са предприети инициативи за осигуряване на храна и учебни пособия за деца от социално слаби семейства.

Не се предлагат извънкласни форми, които да развиват у децата допълнителни знания и умения. Това е пречка и за ненавременното откриване на техните заложби. Няма спортни секции и клубове по интереси, където подрастващите да развиват своите спортно-физически качества и наклонности. До голяма степен тези инициативи могат да бъдат реализирани от граждански структури чрез кандидатстване с проекти по редица европейски и международни програми.

Устойчиво явление на пазара на труда е младежката безработица. В резултат на това младите хора търсят работа извън пределите на общината или се насочват към емиграция. Това довежда както до загуба на човешки ресурси, така и до формиране на неблагоприятна демографска структура на населението. Сред факторите, допринасящи за безработицата сред младите хора, е несъответствието между професионалната подготовка на младежите и реалното търсене от работодателите. Влияние оказва и липсата на практически опит. Тази категория безработни се нуждае от поддържане на квалификационното равнище и преквалификация.

4.1.2. Самотни стари хора

Основни проблеми на тази уязвима група хора са:

- социалната изолация;
- ограничения достъп до системата на здравеопазване;
- липсата на социални услуги;
- отдалечеността на населените места от общинския център;

Тази целева група се нуждае от комплекс от социални услуги, който включва:

- доставка на храна по домовете;
- поддържане на личната хигиена и хигиената в жилищните помещения;
- съдействие при снабдяване с необходимите помощни средства при инвалидност или тежко заболяване;
- осъществяване на социални контакти;
- закупуване на хранителни продукти и вещи от първа необходимост със средства на лицето;
- заплащане на електрическа и топлинна енергия, телефон и други със средства на лицето;
- съдействие за изготвяне на необходими документи за явяване пред ТЕЛК;
- предоставяне на социално - правни консултации;

Голяма част от самотните стари хората в общината живеят в отдалечени села. На територията на Община Стамболово не се предлагат социални услуги за тази целева група. Причините за това се коренят в липсата на традиции да се предлагат и ползват социални услуги.

Липсват граждански инициативи за разработване и реализиране на проекти в тази област. Към момента само Дирекция “Социално подпомагане” изпълнява дейности по програми, свързани с предоставянето на социални услуги. Действащите програми в подкрепа на тази целева група не обхващат всички рискови случаи.

Не се познават добри практики за предоставяне на социални услуги. На територията на общината няма организация, която на доброволен принцип да подпомага обслужването на самотните стари хора по домовете им. Необходимо е въвеждането на съвременни и утвърдени модели на социални услуги за тази целева група.

В процеса на разделяне на отговорностите между държавата и общините, предоставянето на социални услуги е задължение на местната власт, а осигуряването на средства за социално подпомагане е изцяло държавна дейност.

4.1.3. Селскостопански производители

Основни проблеми на тази целева група са:

- липсата на браншови сдружения, които да защитават интересите на селскостопанските производители;
- няма информация за пазарната стойност на земеделската продукция;
- пазарът се диктува от търговски посредници;
- не се предлагат реални пазарни цени при изкупуване на земеделската продукция;
- разпокъсаност на земеделската земя;
- дребно селскостопанско производство;
- липса на предварително договаряне за изкупуване на продукцията;
- липса на достатъчно информация за кредити, субсидии и програми в областта на земеделието;
- липса на експертна помощ в областта на селското стопанство;

В тази уязвима група се включват дребните производители на селскостопанска продукция, чийто брой е значителен. На територията на общината няма браншови сдружения на селскостопанските производители. Това се дължи на факта, че те свързват тази форма на

сътрудничество с коопериране на производството. Няма и примери за добри практики в тази насока. Не се познават функциите, както и силните и слаби страни на браншовото сдружение. Основната цел на такава организация е да обедини селскостопанските производители при реализацията на земеделската продукция. Браншовите сдружения могат да посредничат и при снабдяването на членовете им със семена, торове, препарати и материали по цени на едро.

Селскостопанските производители не разполагат с информация за пазарните цени, новите сортове и технологии на отглеждане на културите. Качеството на произведената продукция не отговаря на европейските стандарти, поради екстензивното развитие на земеделските стопанства. Част от производителите имат нужда от специализирана помощ при планиране на разходите и производството. Производителите на селскостопанска продукция не разполагат със съвременна техника и оборудване. Недостатъчна е информацията за достъпа до земеделски кредити, програмите ДФ “Земеделие”, субсидии и проекти, финансирани от ЕС.

Насърчаването на земеделското предприемачество е основен фактор за намаляване на безработицата в общината.

4.2. Мерки за преодоляване на уязвимостта

Изграждането на система от мерки за преодоляване на уязвимостта на специфични групи от общността ще доведе до реализиране на приоритетите на Стратегията.

4.2.1. Деца и младежи

Мярка 1: Разработване на комплексна програма и провеждане на активна социална политика за пълноценно развитие на подрастващото поколение.

4.2.2. Самотни стари хора

Мярка 2: Разработване на система от социални услуги за възрастни хора и създаване на устойчиви структури за подпомагане и обгрижване на лицата в надтрудоспособна възраст.

4.2.3. Селскостопански производители

Мярка 3: Разработване на комплексна програма за информиране, стимулиране и защита на земеделските производители.

5. Цели и задачи на стратегията

Цел 1: Да се подобри равнището на социалното, образователното, здравното и информационното обслужване на уязвимите групи от общността за постигане на по-висок жизнен стандарт.

Задача 1. Подпомагане прехода от институционални грижи към услуги, предоставяни в общността.

Задача 2. Създаване на структури, предоставящи: социални, образователни, здравни и информационни услуги на уязвими групи в общността.

Цел 2: Да се създадат условия за повишаване качеството на социалните услуги за старите хора в общността.

Задача 1. Насърчаване на профилактичните грижи.

Задача 2. Подобряване на жизнения стандарт на самотните стари хора.

Цел 3: Да се създадат условия за стимулиране на предприемачеството в аграрния сектор.

Задача 1. Създаване на устойчиви структури за подпомагане и защита на селскостопанските производители.

Задача 2. Осигуряване на информационни и консултантски услуги за селскостопанските производители.

6. Програмна част

6.1. Предоставяне на социални услуги за деца и младежи

Необходимостта от цялостно преосмисляне на социалната политика към тази уязвима група до голяма степен ще предопредели бъдещото развитие на общината. Предлагането на качествени социални услуги за децата и младите хора ще ограничи миграцията и ще спомогне за формиране на бъдещ местен капацитет.

Реализацията на дейностите включени в програмата ще подобри общия социален статус на тази уязвима група и ще подпомогне процеса на личностно израстване.

Програма за предоставяне на социални услуги за деца и младежи

№	ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ/ ОРГАНИЗАЦИИ	СРОК	ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ
1.	Откриване на ученически столове	Общински съвет – Стамболово, Кметът на общината, Училищни настоятелства	2006 г.	Общински бюджет, Международни програми и проекти, Дарения
2.	Откриване на Общински център за работа с деца	Училищни настоятелства, Общински съвет – Стамболово, Кметът на общината, НПО	До края на 2006г.	Международни програми и проекти, Общински бюджет, Доброволен труд
3.	Събиране на помощи и дарения за деца в неравностойно социално положение	НПО, Училищни настоятелства, в сътрудничество с Дирекция “Социално подпомагане”	Текущ	Дарения от Физически и юридически лица

Дейност 1: Откриване на ученически столове

Необходимостта от реализиране на тази идея се възприема от всички участници в работните групи. Създаването на ученически столове в с. Стамболово, с. Жълти бряг, с. Поповец, с. Долно Ботево, с. Пчелари и с. Силен ще осигури евтина храна за пътуващите ученици. Столът ще предоставя безплатна храна и за децата от социално слаби семейства, които ще бъдат определени от училищните ръководства, съвместно с Дирекция “Социално подпомагане”.

Ученическите столове следва да бъде разкрити с решение на Общинския съвет, който да определи капацитета на столовете и размера на субсидиите за намаляване на стойността на храната. Може да се търси и допълнително финансиране от международни фондове за осъществяване на дейността.

Дейност 2: Откриване на Общински център за работа с деца

За осъществяването на тази дейност е необходимо да се направи проучване на потребностите на децата и техните нагласи за участие в извънкласни дейности. След анализ на резултатите ще се определят най-често желаните форми и направления за извънкласни и кръжочни занимания. Поради големия брой пътуващи ученици Центърът ще предоставя и изнесено обучение по места.

Общинският център за работа с деца ще създаде условия за творческо развитие на тази целева група. Ще бъдат създадени клубове по интереси. Ежегодно ще се провежда празник на центъра, на който децата и младежите ще могат да покажат усвоените знания и умения в извънкласните и кръжочни дейности.

За изграждане на такъв център е необходимо да се привлече и сформира екип от специалисти, които да провеждат планираното извънкласно обучение, да водят работата на клубовете по интереси и да организират обществени изяви.

Необходимо е осигуряването на подходяща база за администриране на дейностите на Общинския център и за провеждане на занятията по места.

Предвижда се всички дейности на центъра да се реализират в партньорство с местната власт, читалищата и училищата от общината. Трябва да се търсят и форми за външно финансиране за реализирането на дейностите на Общинския център за работа с деца.

Дейност 3: Събиране на помощи и дарения за деца в неравностойно социално положение

Предвижда се да се организират кампании за събиране на финансови средства, вещи от първа необходимост, учебници и учебни помагала за деца от социално слаби семейства. Тази дейност ще се осъществява на доброволен принцип, като координирането ѝ ще се реализира от НПО и Училищните настоятелства в сътрудничество с Дирекция “Социално подпомагане”. Разпределянето на помощите ще се извършва след оценка на потребностите на нуждаещите се деца и младежи. Достатъчно условие за реализирането на тази дейност е обществената разгласа сред общността за проблемите на тази уязвима група.

6.2. Предоставяне на социални услуги за самотни стари хора

По тази програма ще бъде създаден комплекс от социални услуги за подобряване стандарта и качеството на живот на самотните стари хора, живеещи на територията на общината. Чрез нейното реализиране ще бъде преодоляна социалната изолация на тази целева група.

Програма за предоставяне на социални услуги за самотни стари хора

№	ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ/ ОРГАНИЗАЦИИ	СРОК	ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ
1.	Създаване на домашен социален патронаж	Общински съвет – Стамболово, Кметът на общината, НПО	Началото на 2006 г.	Общински бюджет, Фонд «Социално подпомагане» към МТСП, Международни програми и проекти
2.	Създаване на Дневен център	Общински съвет – Стамболово, Кметът на общината, НПО	До края на 2006 г.	Общински бюджет, Фонд «Социално подпомагане» към МТСП, Международни програми и проекти
3.	Събиране на помощи и дарения за стари хора	НПО в сътрудничество с Дирекция “Социално подпомагане”	Текущ	Дарения от Физически и юридически лица

Дейност 1: Създаване на Домашен социален патронаж

Голяма част от лицата в надтрудоспособна възраст не са в състояние да задоволяват своите комунално-битови потребности. Това обуславя необходимостта от създаване на Домашен социален патронаж на територията на общината. Той ще обслужва нуждаещите се, като им предоставя комплекс от социални услуги, включващ: доставка на храна по домовете, поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения, осъществяване на социални контакти. Препоръчва се социалният работник към Домашен социален патронаж да бъде с медицинско образование, за да извършва и рутинни медицински манипулации.

Дейност 2: Създаване на Дневен център

Тази форма за предоставяне на социални услуги дава възможност за цялостно обслужване на потребителите през деня и включва: предоставяне на храна, задоволяване на здравните потребности, организация на свободното време и осъществяване на социални контакти. Препоръчва се снабдяването с храна на Дневния център да се осъществява от

Домашния социален патронаж. Ползването на услугите ще се извършва срещу заплащане на такса, определена с решение на Общинския съвет.

Дейност 3: Събиране на помощи и дарения за стари хора

Предвижда се да се организират кампании за събиране на финансови средства и стоки от първа необходимост за крайно нуждаещите се възрастни хора. Тази дейност ще се осъществява на доброволен принцип, като координирането ѝ ще се реализира от НПО в сътрудничество с Дирекция “Социално подпомагане”. Разпределянето на помощите ще се извършва след оценка на потребностите на нуждаещите се лица и семейства.

6.3. Насърчаване на селскостопанските производители

Земеделското производство е основния отрасъл за осигуряване на заетост в общината. Създаването на условия за развитие на аграрния сектор ще повиши равнището на доходите на земеделските производители. По този начин ще нараснат и инвестициите в селското стопанство.

Програма за насърчаване на селскостопанските производители

№	ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ/ ОРГАНИЗАЦИИ	СРОК	ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ
1.	Откриване на Център за информация и консултации на селскостопанските производители /ЦИКСП/	НПО, Инициативна група от земеделски производители в сътрудничество с местната власт	2005 г.	Международни програми и проекти
2.	Регистриране на Браншови сдружения на земеделските производители	Инициативна група от земеделски производители, НПО, ЦИКСП	2005 г.	Международни програми и проекти, Членски внос
3.	Създаване на Борса за селскостопанска продукция	Браншови сдружения на земеделските производители НПО, ЦИКСП, Общински съвет-Стамболово	2006 – 2007 г.	Международни програми и проекти, Часни капитали Общински бюджет

Дейност 1: Откриване на Център за информация и консултации на селскостопанските производители /ЦИКСП/

Основни функции на Центъра за информация и консултации на селскостопанските производители /ЦИКСП/ ще бъдат:

- предприемане на инициативи за създаване на Браншови сдружения на селскостопанските производители;
- предоставяне на информация за действащи програми в областта на селското стопанство;
- консултиране на селскостопанските производители при изготвянето на бизнеспланове, кредитни обосновки и проекти;
- организиране на информационни, тематични и дискуссионни срещи на селскостопанските производители;
- предоставяне на информация за добри практики и технологии в областта на селското стопанство;
- оказване на експертна помощ на селскостопанските производители от региона;
- извършване на маркетингови проучвания в областта на селското стопанство.

За осъществяването на дейността на центъра ще бъдат привлечени специалисти по растениевъдство, животновъдство и по икономика на селското стопанство. Необходимо е общината да предостави и подходящо помещение за нуждите на ЦИКСП. За институционално укрепване на центъра се препоръчва да се търси външно финансиране.

Дейност 2: Регистриране на Браншови сдружения на земеделските производители

Центъра за информация и консултации на селскостопанските производители ще инициира формирането на групи от земеделски производители по браншове, които да подготвят проектоустави на сдруженията и да извършат съдебната регистрация. Управителните съвети на сдруженията ще проведат срещи със селскостопанските производители по места за разясняване на целите и задачите на браншовите сдружения. По този начин ще бъдат привлечени желаещите земеделски производители за членство в сдруженията.

Браншовите организации ще посредничат при снабдяването на членовете със семена, торове, препарати, материали и други по цени на едро.

Дейност 3: Създаване на Борса за селскостопанска продукция

Създаването на такава борса ще създаде условия за дребните производители от общината да продават своята продукция на пазарни цени. Тя ще обслужва интересите на земеделските производители в общината и търговците на едро в региона.

Необходимо е с решение на Общинския съвет да се предостави подходящ терен за изграждане на борсата. Борсата може да бъде създадена като търговско дружество с определен процент участие на общината и заинтересованите частни земеделски стопани и фирми.

7. Източници на финансиране за реализиране на стратегията

Залегналите в Стратегията мерки и програми не биха могли да бъдат реализирани само със средства от общинския бюджет. Необходимо е да бъдат разработени проектни предложения и да се привлече външно финансиране за осъществяването им.

ДЕЙСТВАЩИ ПРОГРАМИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ

ID №	Кратко описание	Кой може да кандидатства?	Краен срок
1	Демократична комисия на посолството на САЩ /Democracy Commission - Small Grants Program/ По програмата се отпускат до 24000 щ.д. на НПО, по проекти подпомагащи демократичното развитие на процесите и институциите в България.	Неправителствен и организации	текущ
2	Каунтърпарт България /Counterpart Bulgaria Int. – Bulgaria/ Подобряване на българските НПО, което подсилва участието на добре информирани граждани в политическото и икономическо взимане на решения.	Неправителствен и организации	30.09.2005
3	Матра кап /Matra / кап/ Подкрепят се проекти, които са насочени към аспекти на социалната трансформация в посока на плуралистично и демократично общество, допринасят за укрепване и обогатяване разнообразието на гражданското общество, възникнали са на базата на местна инициатива, насочени са към ясно дефинирана целева група, активно ангажирана в изпълнението на проекта, малки проекти с идеална цел и продължителност не повече от 12 месеца. Финансовата помощ, която се отпуска, е до 11 500 евро. Отпусканите средства могат да имат допълващ характер, т.е. да предоставя средства за решаване на проблеми, които са останали неразрешени в рамките на проекти, финансирани от други донори или програми.	Неправителствен и организации	Постоянен
4	Програма "Младеж" - Министерство на младежта и спорта Програма "Младеж" финансира проекти за младежки обмени с европейски партньори, доброволен труд в друга европейска страна или младежки инициативи в рамките на населеното място, в което живеете. Програмата финансира широк спектър от нетърговски дейности, обединени в 5 основни направления: - Международни младежки обмени	Регистрирани организации с нестопанска цел, работещи в сферата на младежта и неформалното образование, други нетърговски	5 постоянни крайни срока за кандидатстване, в зависимост от началната дата на проекта

	<ul style="list-style-type: none"> - Европейска доброволческа служба - Младежки инициативи - Съвместни дейности - Допълващи дейности 	<p>организации, асоциации или структури. Могат да кандидатстват групи от младежи на възраст между 15 и 25 години, ако са регистрирани като юридическо лице или от името на регистрирана организация с нестопанска цел.</p>	
5	<p>Британското посолство</p> <p>Подкрепят се проекти в следните области:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Икономическа реформа 2. Управленски капацитет 3. Намаляване на бедността 4. Развитие на човешкия фактор (образование, здравеопазване, и т.н.) 5. Развитие на НПО 6. Околна среда 		Постоянен
6	<p>Фондация “Чарлз Стюарт Мотт”</p> <p>Оказва се подкрепа в следните области:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Подкрепа за неправителствения сектор 2. Утвърждаване на гражданските права и отговорности 3. Подобряване на етническите взаимоотношения 4. Околна среда 	<p>Неправителствен и организации, Частни фирми</p>	Постоянен
7	<p>Обединени холандски фондации за Централна и Източна Европа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предоставяне на хора в неравностойно положение условия, възможности и умения, осигуряващи им равен шанс с останалите 2. Проекти, основани на партньорство между НСО и местната власт 3. Проекти с конкретно измерими практически резултати 	<p>Неправителствен и организации</p>	Постоянен
8	<p>Freedom House</p> <p>Приемат се проекти в следните области: Демокрация и управление; Развитие на икономиката и бизнеса; Околна среда; Медии и комуникации; Развитие на НСО; Социална грижа; Регионално партньорство. Сфера на дейностите: Конференции и семинари,</p>	<p>Неправителствен и организации</p>	Постоянен

	Публикации, Изследвания, Специални проекти.		
9	<p>Програма "Безвъзмездна помощ за проекти на местно равнище" Правителството на Япония Програмата "Безвъзмездна помощ за проекти на местно равнище" се изразява в предоставяне на финансови средства на проекти за социално и икономическо развитие. Безвъзмездна помощ се отпуска за проекти в следните области:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Селско, горско и водно стопанство - Занаятчийство - Професионална квалификация - Образование - Здравеопазване - Регионално развитие - Изграждане на водопроводни и санитарни съоръжения - Подпомагане на социално слабите и други социални дейности - Помощ за бежанци - Регионални мерки за опазване на околната среда - Хуманитарна помощ при природни бедствия <p>Максималният размер на безвъзмездната помощ е 50000 щ.д.</p>	Неправителствен и организации Органи на местно самоуправление	Постоянен
10	<p>САПАРД Инвестиции за подобряване преработката и маркетинга на селскостопанска продукция с общ размер на разходите за инвестиционни проекти от минимум 100.000 евро до 3.000.000 евро за периода на изпълнение на програмата, като се субсидират 50% от реално извършените инвестиции (но не повече от 1.500.000 евро). Целта е да се подобри качеството, представянето и опаковките на произвежданите продукти с оглед постигане на европейски стандарти и изисквания, както и внедряването на технологии, свързани със защитата на околната среда и рационално използване на суб-продуктите чрез обработка на отпадъците.</p>	Физически лица, регистрирани по българското законодателство на възраст между 18 и 55 години; Юридически лица, регистрирани по българското законодателство с не повече от 25% държавно или общинско участие; Сдружения на лесовъди; Общини.	31.12.2006
11	<p>САПАРД Развитие на традиционните занаяти в селските райони чрез финансиране на инвестиции, осигуряващи допълнителни земеделски приходи чрез местно занаятчийство и възраждане на местните културни традиции с общ размер на разходите за инвестиционни проекти от минимум 1000 евро до 500.000 евро за</p>	Физически лица, регистрирани по българското законодателство - без ограничение за възрастта; Юридически лица,	31.12.2006

	<p>периода на изпълнение на програмата, като се субсидират 50% от реално извършените инвестиции (но не повече от 250.000 евро). Целта е да се разнообразят местните икономически дейности като се развият малки и средни предприятия в областта на аквакултурите, дървообработването, бубарството, коневъдството, пчеларството, гъбарството, преработката на етеричномаслени култури.</p>	<p>регистрирани по българското законодателство с не повече от 25% държавно или общинско участие; Сдружения на лесовъди; Общини.</p>	
12	<p>САПАРД Насърчаване създаването на организации на земеделски производители, като поема оперативните им разходи за първите пет години от дейността им, считано от датата на одобряването за подпомагане. Помощ ще се предоставя само на организации на производители, признати след 1 януари 2000 г. Размерът на помощта ще се определя за всяка организация на производители въз основа на годишната ѝ пазарна продукция, но не повече от 75 000 евро за първата година, 75 000 евро за втората година, 60 000 евро за третата година, 45 000 евро за четвъртата година и 35 000 евро за петата година.</p>	<p>Физически лица, регистрирани по българското законодателство на възраст между 18 и 55 години; Юридически лица, регистрирани по българското законодателство с не повече от 25% държавно или общинско участие; Сдружения на лесовъди; Общини.</p>	31.12.2006

13	<p>САПАРД</p> <p>Създаване на пазари на производителите и тържища. Чрез тази мярка ще се осигурят инвестиции за модернизация на съществуващата пазарна структура за плодове и зеленчуци с цел приравняване към качествените, санитарни и маркетингови стандарти на ЕС и изграждане на ефективна пазарна организация на базата на пазарно ориентирано производство. Помощ ще се предоставя само на юридически лица, регистрирани по българското законодателство и с не повече от 25% държавно участие. Размерът на помощта е в рамките 100.000 евро до 6.000.000 евро за периода на изпълнение на програмата, като се субсидират 50% от реално извършените инвестиции (3.000.000 евро).</p>	<p>Физически лица, регистрирани по българското законодателство на възраст между 18 и 55 години; Юридически лица, регистрирани по българското законодателство с не повече от 25% държавно или общинско участие; Сдружения на лесовъди; Общини.</p>	31.12.2006
14	<p>САПАРД</p> <p>Подобряване на условията за устойчиво икономическо стопанисване на горите, като подпомага инвестициите в областта на лесовъдството, залесяване на земеделски земи, инвестиции в горски стопанства, преработка и маркетинг на горски продукти. Мярката подпомага инвестиции в рамките на съществуващия горски фонд и на изоставените земеделски и планински райони с цел подобряване условията за устойчиво икономическо и екологично стопанисване на горите, особено при общините и частния сектор, както и преработването и маркетинга на горски продукти, които са важни за интегрирането на дохода в селскостопанската и земеделска общност. Размерът на инвестициите е в границите 1.300 до 200.000 евро. При частните проекти (на физически или юридически лица, организации на собственици на гори) подпомагането е до 50% от размера на реално извършените инвестиции. При някои от инфраструктурните проекти, осъществявани от общини, финансовото подпомагане може да до</p>	<p>Физически лица, регистрирани по българското законодателство на възраст между 18 и 55 години; Юридически лица, регистрирани по българското законодателство с не повече от 25% държавно или общинско участие; Сдружения на лесовъди; Общини.</p>	31.12.2006
15	<p>САПАРД</p> <p>Обновяване и развитие на селата, опазване и съхраняване на селското наследство и културни традиции. Целта на мярката е да се укрепят селските общности като уникален социален и културен актив чрез предоставяне на субсидии и техническа помощ на общинските власти и други местни организации за изготвяне и прилагане на планове за подобряване на основната техническа инфраструктура и възстановяване</p>	<p>Физически лица, регистрирани по българското законодателство на възраст между 18 и 55 години; Юридически лица, регистрирани по</p>	31.12.2006

	<p>на сгради с архитектурно и историческо значение в населени места от изостаналите селски райони с цел подобряване на селската среда и качеството на живот в тези райони, предоставяне на условия за културни дейности на местните жители, поставяне на основи за развиване на нови икономически дейности като селски туризъм и др. Проектите могат да бъдат финансирани до 100% от размера на инвестицията, която е в границите 30.000 до 1.000.000 евро. Бенефициенти по мярката са общини от селските райони на страната.</p>	<p>българското законодателство с не повече от 25% държавно или общинско участие; Сдружения на лесовъди; Общини.</p>	
16	<p>САПАРД Подобряване на професионалното обучение - квалификация или преквалификация на работната сила в секторите земеделие, отглеждане на животни, горско дело, рибарство и аквакултури, селски туризъм, занаяти, малък и среден бизнес и др. с цел подпомагане развитието на селските райони, укрепване на техните икономики и общности, подобряване условията на живот и задържане на населението.</p>	<p>Физически лица, регистрирани по българското законодателство на възраст между 18 и 55 години; Юридически лица, регистрирани по българското законодателство с не повече от 25% държавно или общинско участие; Сдружения на лесовъди; Общини.</p>	31.12.2006
17	<p>СИФ - Социално-Инвестиционен Фонд Цел: да осигури подкрепа на регионални и местни инициативи водещи до увеличаване на заетостта в реалния сектор и създаване на постоянна заетост, особено в регионите с висока степен на безработица. Финансирани дейности: 1) Инфраструктурни проекти 2) Местни пътища и такива, включени в четвъртокласната пътна мрежа дренажни и напоителни системи 3) Сметища 4) Общински пазари 5) Електрифициране и телефониране на населени места 6) Противоерозионни строителни дейности и благоустрояване на селища 7) Съоръжения от малки водоснабдителни системи за питейна вода, довеждащи водопроводи и разпределителна мрежа</p>	<p>Общини и/или местни юридически лица, регистрирани съгласно ЗЮЛНЦ.</p>	Започва от 03.2004

	<p>8) Дъждовна и битова канализационна мрежа на населени места</p> <p>9) Училища и дески градини</p> <p>10) Здравни заведения</p> <p>11) Социални домове</p> <p>12) Проекти за активен пазар на труда</p>		
18	<p>Програма за земеделски производители към МТСП</p> <p>Програмата се реализира на територията на цялата страна в два компонента:</p> <p>Компонент 1 - Подпомагане на заетостта в областта на растениевъдството</p> <p>Компонент 2 - Подпомагане на заетостта в областта на животновъдството</p>	Има подробни изисквания за типа Физически лица или бизнес организации, които могат да кандидатстват по програмата!	31.12.2004
19	<p>Програма за насърчаване на заетостта и обучението в областта на пчеларството към МТСП</p> <p>☐ Осигуряване на постоянна заетост на безработни, чрез самонаемане в областта на пчеларството.</p> <p>☐ Осигуряване на професионално обучение и квалификация на безработни за самонаемане и осъществяване на собствен бизнес в областта на пчеларството.</p> <p>☐ Изграждане на система за национална дистанционна и "на място" технологична и консултантска подкрепа за начинаещите пчелари, водеща до постигане на качествено производство в съответствие с европейските и международни стандарти.</p> <p>☐ Стимулиране развитието на сектор от земеделието с висок потенциал за заетост и с устойчиво търсене на продукцията му на международните пазари.</p> <p>☐ Осигуряване на достъп до финансови ресурси под формата на лизинг чрез Проект "Заетост чрез подкрепа на бизнеса" - JOBS.</p> <p>☐ Осигуряване на облекчен достъп до нисколихвени кредити чрез Проект "Гаранционен фонд за микрокредитиране".</p>	Всички безработни лица, регистрирани в Дирекции "Бюро по труда".	12.12.2005
20	<p>Програма "Насърчаване на заетостта сред младежите" на МТСП</p> <p>Общи цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Намаляване равнището на безработицата и нарастване на заетостта след безработните младежи (18-29). • Разширяване на участието на местните общности в усвояването на фондовете от ЕС. <p>Схема за безвъзмездна помощ "Инициативи за младежка заетост"</p> <p>Компонент 1. Стажуване</p> <p>Компонент 2. Професионално обучение</p>	Неправителствен и организации, професионални училища, работодатели, общини	Срок за кандидатстване до 26.06.2004

	<p>Компонент 3. Субсидирана заетост</p> <p>Компонент 4. Самостоятелна заетост за младежи</p> <p>Компонент 5. Дейности по устройване на работа в България</p> <p>Компонент 6. Дейности по устройване на работа в чужбина</p>		
21	<p>Национална програма “Нова възможност за професионално развитие” (2004 г.) към МТСП</p> <p>Цели на програмата:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Осигуряване на обучение за придобиване на професионална квалификация или за започване на собствен бизнес; • Осигуряване на заетост на съкратените лица • Подпомагане за започване и развиване на собствен бизнес • Насърчаване териториалната мобилност на безработните лица <p>Програмата се реализира се от Министерство на труда и социалната политика и Агенцията по заетостта чрез Дирекциите “Бюро по труда”.</p>	Работодатели, Безработни лица	31.12.2004 г.

Подробна информация за представените програми може да намерите на интернет страниците на финансиращите организации и институции.

8. Мониторинг и оценка

За мониторинг на изпълнението на целите на Стратегията ще бъде създадена база данни, която ще се актуализира периодично. Базата данни ще съдържа индикатори, позволяващи проследяване напредъка при изпълнението на заложените в Стратегията цели и задачи. Показателите са групирани в следните основни направления: **население и социално развитие, пазар на труда, квалификация и преквалификация, социологически проучвания.**

А. Население и социално развитие

Население под, над и в трудоспособна възраст / възрастов обхват 15-64 години;
Средната работна заплата (темп на нарастване)

- общо за общината;
- по сектори.

Население под и над линията на бедност.

Б. Пазар на труда.

Показатели за заетост

Брой заети лица:

- по пол;
- по възраст;
- по степен на завършено образова.

Показатели за предлагане на работна сила

Безработни лица :

- по пол;
- по възраст;
- по степен на завършено образование;
- по продължителност на безработица;

Показатели за търсене на работна сила

Брой заявени свободни работни места:

- всичко;
- новоразкрити;
- в частния сектор.

Постъпили на работа:

- чрез посредничество на БТ;
- на първичния пазар;
- по мерки и програми.

Брой безработни лица в неравностойно положение на пазара на труда устроени на работа.

Показатели за подобряване на състоянието на групи в неравностойно положение на пазара на труда

Брой регистрирани безработни:

- с регистрация над 1 год.;
- младежи до 29 години;
- с намалена работоспособност;

- над 50-годишна възраст;
- жени;
- с ниска степен на образование и без специалност и професия.

В. Квалификация и преквалификация

Показатели за обхват на професионално-квалификационното обучение

Брой безработни включени в професионално-квалификационни курсове.

Брой безработни, завършили обучение за проф.квалификация

- по пол;
- по видове обучение.

Брой безработни постъпили на работа след завършването на професионално обучение

Брой заети лица завършили курсове за повишаване на квалификацията.

Г.Социологически проучвания

- Анкетиране в общността
- Проучвания сред уязвимите групи
- Изготвяне на периодични анализи

Измерването на напредъка се определя както чрез изменението в абсолютните стойности на показателите, така и на относителните им дялове от общата съвкупност. Като базова година в системата от индикатори е заложена 2003 г., спрямо която ще се изчисляват верижните индекси отчитащи изменението. Основните източници на информация са: Регионалните бюра на Националния статистически институт (Наблюдение на работната сила, други репрезентативни статистически изследвания), административна статистика на Агенцията по заетостта, Дирекции “Регионална служба по заетостта”, Дирекции “Бюра по труда” и резултати от други изчерпателни или репрезентативни социологически изследвания.

При необходимост могат да се използват и други показатели за мониторинг и оценка на резултатите от реализацията на стратегията.

9. Процедура за актуализация на стратегията

Стратегията за преодоляване на уязвимостта може текущо да бъде допълвана и актуализирана според потребностите на целевите групи.

При необходимост от реализирането на нови проекти в полза на целевите групи, залегнали в стратегията, решения за допълване на програмите могат да се вземат от работната група.

При въвеждане на нови мерки е необходимо работната група да направи предложение до кмета на общината, който да внесе в общинския съвет докладна записка за актуализация на стратегията.

Стратегията е приета с Решение № 66 от 23.07.2004 г. на Общински съвет Стамболово.